

ASPLAN VIAK AS
Postboks 24
1301 SANDVIKA

Saksbehandler, innvalgstelefon

Linn Christin Myhrer Rueslåttén, 61 26 60 59

Vedtak om tillatelse til utslipp av avløpsvann fra Bjorli tettbebyggelse i Lesja kommune

Statsforvalteren i Innlandet vedtar med dette tillatelse etter forurensningsloven til utslipp av kommunalt avløpsvann fra Bjorli tettbebyggelse. Vi vedtar samtidig gebyr for Statsforvalterens saksbehandling.

Vedtak om tillatelse og vedtak om gebyr kan påklages av parter i saken og andre med rettslig klageinteresse. Klagefrist er 3 uker fra orientering om vedtak er mottatt.

Vedtak

Statsforvalteren i Innlandet vedtar med dette tillatelse etter forurensningsloven for utslipp av avløpsvann og overvann fra Bjorli tettbebyggelse. Utslippstillatelsen med tilhørende vilkår er vedlagt.

Høring av utkast til tillatelse

Fordi denne saken gjelder oppdatering og skjerping av krav knyttet til et eksisterende utslipp, har ikke utkast til tillatelse vært lagt ut til offentlig gjennomsyn. Utkast til tillatelse ble oversendt Lesja kommune og ansvarlig søker Asplan Viak AS, med kopi til Møre og Romsdal fylkeskommune, Rauma kommune, Statsforvalteren i Møre og Romsdal, Romsdal vannområde, samt en privatperson som har uttalt seg til prosessen tidligere. Vi mottok kun konkrete merknader til utkastet fra ansvarlig søker/ Lesja kommune. Merknadene ble hovedsakelig formidlet skriftlig 03.06.2025, men det ble også gjort enkelte avklaringer i møte 19.06.2025. Blant annet bekreftet Lesja kommune på møtet at de ønsker å få forurensningsmyndigheten for Lesja renseanlegg Hosetmoen overført til kommunen.

Endringer etter høring

Statsforvalteren har endret utslippsrammen for overgangsperioden fra 4500 pe til 5000 pe etter anmodning fra søker. Anlegget mottar i dag opp mot 4500 pe i maksuka, og det er behov for en noe større ramme frem mot etablering av nytt biologisk/kjemisk renseanlegg for å unngå full stans i utviklingen innenfor tettbebyggelsen. En ramme på 5000 pe vil legge til rette for noe utvikling i årene som kommer, men etablering av det planlagte biologisk/kjemiske renseanlegget vil være en forutsetning for å realisere større utbygging av området.

Når det gjelder kravet til antall prøveuttak gjennom året, har vi justert dette noe. I overgangsperioden frem til utgangen av 2028 videreføres dagens krav om 12 ordinære årlige prøveuttak. Eventuelle prøvetakingsserier som trengs for å fastsette en tettbebyggelsesspesifikk F_{max} -faktor kommer i tillegg. Når det biologisk/kjemiske renseanlegget er etablert og satt i drift økes antallet til 24 prøver per år.

Statsforvalteren har også forskjøvet fristen for å etablere et system for vurdering av energiforbruk frem til utgangen av 2029 og fristen for å sende inn forslag til nytt overvåkingsprogram frem til utgangen av 2028 når det nye renseanlegget skal stå ferdig.

Bakgrunn

I 2022 søkte Asplan Viak AS på vegne av Lesja kommune om ny tillatelse til utslipp av kommunalt avløpsvann og overvann fra Bjorli tettbebyggelse. Avløpsvannet skulle fortsatt renses i Bjorli renseanlegg, men anlegget skulle utvides og oppgraderes. Eksisterende anlegg er et rent infiltrasjonsanlegg, uten mekanisk forrensetrinn. Denne søknadsprosessen endte til slutt med et avslag med bakgrunn i at infiltrasjonsanlegget ikke ville klare å oppfylle kravene til representativ prøvetaking. Lesja kommune skal nå bygge et nytt kjemisk/biologisk renseanlegg på Bjorli, med tilleggsrensing i det eksisterende infiltrasjonsanlegget, og utslipp til grunnvann. Med bakgrunn i dette søker kommunen på nytt om utslippstillatelse for Bjorli tettbebyggelse.

Bjorli renseanlegg mottar i dag avløpsvann fra Bjorli tettbebyggelse som består av tettstedene Bjorli og Lesjaskog. Tettbebyggelsen består i stor grad av hyttebebyggelse, derfor varierer mengden avløpsvann tilført anlegget mye gjennom året. Bjorli renseanlegg er i dag overbelastet i høysesong og overholder ikke vilkårene i gjeldende utslippstillatelse fra 2007. Det er derfor behov for å øke kapasiteten på Bjorli renseanlegg, og det søkes om en økning til 9 900 BOF₅.

Lovgrunnlag og myndighet

Utslipp av avløpsvann kan føre til forurensning, og reguleres derfor gjennom tillatelser etter forurensningsloven. Det er Statsforvalteren som er forurensningsmyndighet for utslipp av avløpsvann fra tettbebyggelser over 2000 pe, jf. forurensningsforskriften § 14-3 og rundskriv T-3/12 fra KMD. I medhold av forurensningsloven § 18 tredje avsnitt, kan tillatelser i alle tilfeller tilbakekalles eller endres når det har gått 10 år etter at den ble gitt. Bjorli tettbebyggelses gjeldende utslippstillatelse er fra 2007.

Krav til de store kommunale avløpssystemene fremgår av forurensningsforskriften kapittel 14. Disse kravene er minstekrav som er fastsatt i EUs avløpsdirektiv og tatt inn i norsk lovgivning. Forurensningsmyndigheten kan etter § 11 i forurensningsloven gi tillatelse til virksomhet som kan føre til forurensning og sette vilkår for en slik tillatelse, jf. § 16 i forurensningsloven. Dette innebærer at vi også kan skjerpe kravene dersom vi finner det nødvendig. Normalt vil resipientens tåleevne gi grunnlag for de kravene som blir satt, men hva slags renseteknologi som er tilgjengelig for å begrense forurensningen er også sentralt i vurderingen. Krav om fosforrensing og sekundærrensing ved utslipp til følsomt område fremgår av forurensningsforskriften § 14-6.

Statsforvalteren skal etter § 11 femte avsnitt i forurensningsloven *legge vekt på de forurensningsmessige ulemper ved tiltaket sammenholdt med de fordeler og ulemper som tiltaket for øvrig vil medføre.*

Det er virkningen av tiltaket på det aktuelle stedet som vurderes. Dersom den ansvarlige senere ønsker å flytte anlegget må det gjøres nye vurderinger.

Tettbebyggelsens størrelse og ramme for utslippstillatelsen

Kapittel 14 i forurensningsforskriften gjelder for utslipp av kommunalt avløpsvann fra tettbebyggelse med et samlet utslipp større enn 2000 pe til ferskvann.

Bjorli tettbebyggelse

Denne tillatelsen gjelder for Bjorli renseanlegg og tilhørende ledningsnett tilknyttet Bjorli tettbebyggelse.

Tettbebyggelsens utslippsmengde er framskrevet til å være ca. 9 500 pe i 2050. Rammen for Bjorli tettbebyggelses totale utslippsmengde blir derfor satt til 9 900 pe. Dersom utbyggingstakten av fritidsbebyggelse blir raskere enn estimert, forventes det at Lesja kommune i god tid før tettbebyggelsens størrelse overskrider rammen i tillatelsen, øker kapasiteten på anlegget og søker om endring av tillatelsen.

Bruk av $F_{\max}$ -faktorene som er oppgitt i NS9426 anses som lite hensiktsmessige for å beregne maksukebelastning for hytteanlegg med svært varierende belastning. Vi mener at f.eks. prøvetaking syv påfølgende dager i antatt maksuke(r) vil være en bedre dokumentasjon på maksukebelastningen. Ved å benytte resultatene fra slike prøvetakingsserier, ser vi for oss at man kan beregne en tettbebyggelsesspesifikk $F_{\max}$ -faktor som kan benyttes i stedet for en syvdagers prøvetakingsserie. På bakgrunn av dette fastsetter vi ikke en $F_{\max}$ -faktor for å beregne pe_{maksuke} i denne tillatelsen, men stiller i stedet krav om at kommunen skal utarbeide en tettstedsspesifikk $F_{\max}$ -faktor for Bjorli tettbebyggelse. Lesja kommune må selv vurdere om det allerede foreligger gode nok data for å utarbeide dette, eller om det er behov for å gjennomføre slik prøvetaking som vi har beskrevet ovenfor.

Lesja tettbebyggelse (Hosetmoen)

Statsforvalteren ønsker i utgangspunktet å regulere alle kap. 14-tettbebyggelser innenfor samme kommune i en felles utslippstillatelse. Vi har per i dag myndighet også for tettbebyggelsen Lesja (Hosetmoen) men vi ser at både tettbebyggelsens utslippspotensial, og avløpsvannet som tilføres renseanlegget, utgjør vesentlig mindre enn 2000 pe. Vi mener derfor det vil være riktig å tilbakeføre denne tettbebyggelsen til kommunal forurensningsmyndighet. Med bakgrunn i dette har vi ikke inkludert Lesja (Hosetmoen) tettbebyggelse i denne tillatelsen. Lesja kommune bekreftet i møte 19.06.2025 at de støtter denne vurderingen, og at kommunen ønsker at forurensningsmyndigheten for tettbebyggelsen overføres til dem.

Statsforvalterens vurdering

Vurdering av forurensning fra avløpsanlegget

Fra et avløpsanlegg kan det komme utslipp av rensset og urensset avløpsvann. Urenset avløpsvann som slipper ut gjennom overløp på nettet eller ved renseanlegget, og rensset avløpsvann som slipper ut fra renseanlegget, er kilder til forurensning av vann og vassdrag. I tillegg er det risiko for luktforurensning, og forurensning med avløpsvann til grunn.

For å sikre god miljømessig håndtering av alt avløpsvann fra Bjorli tettbebyggelse og for å motvirke forurensning, stiller Statsforvalteren krav til miljørisikovurdering og handlingsplaner, avløpsnett, renseanlegg, utslipp, resipientovervåking m.m. i tillatelsen. Vi gjør oppmerksom på at beskrivelsen av enkelte krav i kapitlene under ikke er uttømmende for kravene i tillatelsesdokumentet.

Krav til rensing og utslipp

Intensjonen med rensing av avløpsvann er å redusere mengden næringssalter og mengden organisk materiale som slippes ut i en resipient. For mye organisk materiale i en resipient kan føre til nedslamming, oksygenmangel eller oksygensvikt. For mye næringssalter kan føre til eutrofiering. For å ivareta både den primære grunnvannsresipienten, og følsomme resipienter nedstrøms, skal avløpsvannet fra Bjorli renseanlegg gjennomgå både fosfor- og sekundærrensing.

Fosforrensing

Fosforrensing tilsier en reduksjon i fosformengden i avløpsvann på minst 90 %, jf. forurensningsforskriften § 14-2. I Innlandet fylke har dette kravet vært økt til 95 % for de aller fleste renseanlegg. I tillegg har Fylkesmannen i både gamle Oppland og Hedmark satt krav til maksimal konsentrasjon av fosfor i utslippsvannet, målt som gjennomsnitt over året.

Ettersom det nye renseanlegget på Bjorli skal ha etterrensing i infiltrasjonsanlegg, samt at utslippet skjer i normalt område med tanke på følsomhet, mener vi det er tilstrekkelig å stille minimumskravet om 90 % fosforrensing som årlig gjennomsnitt.

Sekundærrensing

Sekundærrensekravet i forurensningsforskriften § 14-2 innebærer følgende minimumskrav:

- BOF₅: Renseeffekt på minimum 70 % eller en restkonsentrasjon i utløp på maksimum 25 mg O₂/l.
- KOF_{CR}: Renseeffekt på minimum 75 % eller en restkonsentrasjon i utløp på maksimum 125 mg O₂/l

Sekundærrensekravene skal baseres på enkeltprøver og ikke gjennomsnittsverdier. Med noen unntak, jf. forurensningsforskriften § 14-13, skal alle enkeltprøver oppfylle rensekravet. Rensekravet kan enten være renseseffekt eller konsentrasjon, eller begge deler, jf. tabell 1, vedlegg 1 i avløpsdirektivet, og forurensningsforskriften § 14-13.

Vi mener at kravet om renseseffekt på alt avløpsvann gir god sikkerhet for at utslippet av organisk materiale og fosfor holdes lavt. Det er et mål at utslippet av organisk stoff og fosfor skal være så lavt som mulig og at rensingen skal være stabil. Renseeffekt-kravet sikrer at dere må holde kontroll på innløpskonsentrasjonene og gir et insentiv til å unngå for mye fremmedvann inn til renseanlegget. For tynt innløpsvann vil være vanskelig å rense godt nok. For å unngå store variasjoner i utslippet av organisk materiale stilles det også krav til maksimumskonsentrasjoner i enkeltprøver, jf. forurensningsforskriften § 14-13.

Dokumentasjon av utslipp og rensegrad

Dere må dokumentere rensegrad og utslipp til resipienten. Det skal tas representative prøver av tilført avløpsvann og av rensed avløpsvann. Prøvene skal tas over samme tidsperiode og skal tas med jevne mellomrom, jf. forurensningsforskriften § 14-10.

Med representative prøver av tilført avløpsvann mener vi følgende:

1. Prøver av avløpsvann fra innløpet til et renseanlegg, tatt fra et punkt oppstrøms eventuelle tilbakeføringer av returstrømmer som for eksempel rejeaktvann.
2. Prøver av avløpsvann tatt fra et punkt der hele vann-strømmen kan fanges opp og som har god omblending. Eksempel på dette er pumpesump eller utløp fra pumpesumper, rør under trykk, vannsprang eller kanaler med god vannrotasjon fra for eksempel lufttilsetting.

Med representative prøver av rensed avløpsvann mener vi følgende:

1. Prøver av avløpsvann som ikke er fortynnet med hensikt, og
2. tatt fra et prøvested der hele vannstrømmen kan fanges opp og som har god omblending.

Med jevne mellomrom menes det at tidspunktet for prøvetaking fordeles jevnt over året og ulike ukedager. I tillegg må prøvetakingen fange opp maksuka(-ukene) gjennom året.

Utslipp via overløp ved renseanlegget skal regnes med i rensegraden. Utslipp oppstrøms renseanlegget skal regnes med i ledningsnettets virkningsgrad, men ikke i renseeffekt. Dette er i henhold til rapporteringskrav fra EU.

Analyseparametere og antall prøver

For å dokumentere avløpsanleggets utslipp, og fange opp variasjonene gjennom året, skal det tas 24 inn- og utløpsprøver i året ved Bjorli renseanlegg når det nye biologisk/kjemiske renseanlegget er etablert. Dette er en dobling av antall prøver som står som minimum i forurensningsforskriften § 14-11, og en dobling av antall prøver anlegget har krav om å ta i dag. Alle prøver skal analyseres for tot-P, KOF_{CR} og BOF₅. I overgangsperioden frem til 01.01.2029 videreføres dagens krav om 12 årlige prøveuttak.

Krav til analyseparametere og antall prøver fremgår av tabell 2 i tillatelsen.

Resipientovervåking

Det er vanlig praksis at Statsforvalteren stiller krav til forurenser om overvåking av vannmiljøet. For avløpsanlegg over 10 000 pe med utslipp til følsomt område er dette også et forskriftsfestet krav, jf. forurensningsforskriften § 14-9. Avløpsanlegg under 10 000 pe, og avløpsanlegg som har utslipp til nedbørsfelt til følsomt område, har ikke forskriftsfestet krav til resipientovervåking. Intensjonen i avløpsdirektivet er likevel at alle anlegg skal overvåke resipienter som belastes med avløpsutslipp. Derfor setter Statsforvalteren krav til at alle avløpsanlegg skal drive regelmessig overvåking av resipienten, slik som nevnt i forurensningsforskriften § 14-9. Statsforvalteren inkluderer krav til dette i tillatelsen, med hjemmel i forurensningsloven § 16.

Overvåkingen skal ha som hensikt å dokumentere effekten av utslippet av avløpsvann og overløp til **alle** aktuelle resipienter. Dere må lage et risikobasert overvåkingsprogram der alle aktuelle resipienter inngår. Overvåking skal følge prinsippene i veileder TA-1890/2005 eller en oppdatert versjon av denne.

Overvåking skal om mulig utføres i henhold til Norsk Standard eller God Laboratoriepraksis. Virksomheter som utfører overvåkingen, skal være akkreditert for felt- og analysearbeid eller ha et tilsvarende kvalitetssikringssystem for felt- og analysearbeid godkjent av en kvalifisert nøytral instans.

Overvåkingen bør så langt det er mulig samordnes med eventuelle overvåkingsprogram etter vannforskriften (se nedenfor). Overvåkingsprogrammet skal legges fram for Statsforvalteren.

I tillegg til overvåkingen etter forurensningsloven må Lesja kommune også ved behov bidra til å overvåke hvordan virksomheten påvirker tilstanden i vannforekomstene nedstrøms, for å avdekke om utslippene fører til forringelse eller at miljømål ikke kan oppnås, jf. vannforskriften §§ 4 og 18.

Resultater av begge typer overvåking skal rapporteres til Statsforvalteren innen 1. mars året etter overvåkningen er gjennomført, og registreres i databasen Vannmiljø.

Konsekvenser av fremtidige klimaendringer

Forventede klimaendringer innebærer en betydelig økt nedbørintensitet og avrenning mot siste halvdel av dette hundreåret. Det må kartlegges og analyseres hvilke konsekvenser og mulige driftsproblemer dette kan få for avløpsanleggene. Uten tiltak kan man forvente at problemer knyttet til innlekk av fremmedvann forsterkes. Tillatelsen setter derfor krav til at Lesja kommune må gjennomføre en miljørisikoanalyse og planlegge tiltak for å redusere mengden fremmedvann.

Forholdet til vannforskriften

Etter vannforskriften § 4 skal tilstanden i overflatevann vernes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og god kjemisk tilstand.

Primærresipient er grunnvannsforekomst 103-9-G. Den har god kvantitativ og kjemisk tilstand, men grunnlaget for denne klassifiseringen er begrenset. Rauma elv, 103-93-R, er sekundærresipient og renses avløpsvann når Rauma elv etter 1-2 år. Rauma oppnår her moderat økologisk tilstand på grunn av fisk og morfologiske forhold, mens den kjemiske tilstanden står som udefinert i Vann-nett. Lesja kommune har tatt ut vannprøver i Rauma både oppstrøms og nedstrøms renseanlegget i 2021 og 2022. Analyseresultatene viser svært lave verdier for fosfor, nitrogen og tarmbakterier, og vassdraget er i tilstandsklasse «Svært god» for disse parameterne. Resultatene av prøvetakingen viser også at vannkvaliteten oppstrøms og nedstrøms renseanlegget er svært lik, noe som tyder på at dagens renseanlegg i liten eller ingen grad påvirker vannkvaliteten i elva.

Dersom ny aktivitet eller nye inngrep i en vannforekomst medfører at miljømålet i § 4 ikke nås eller at tilstanden forringes, må det gjøres en vurdering etter vannforskriften § 12. Utslippet fra Bjorli avløpsanlegg er av betydelig størrelse, og vil også øke noe i forbindelse med ny utslippstillatelse. Renseanleggets økte kapasitet etter ombygging vil medføre bedre rensing av avløpsvannet og dermed ikke nødvendigvis en stor økning i utslipp til resipienter. Vi forventer derfor ikke at utslippet fra Lesja kommunes avløpsanlegg på Bjorli vil påvirke den kjemiske tilstanden til primærresipient eller tilstanden til sekundærresipient nevneverdig. Vi mener derfor det ikke er nødvendig å vurdere søknaden nærmere etter vannforskriften § 12.

Relevante tiltak for å oppnå vannforskriftens miljømål for overflate- og grunnvann beskrives og iverksettes gjennom lokale og regionale tiltaksprogrammer. Innen kommunal avløpssektor er tiltak på avløpsnett viktig for å sikre stabil og sikker anleggsfunksjon på kort og lang sikt. Kommunale tiltaksplaner bør dokumentere at planlagte tiltak er tilstrekkelige.

Forholdet til naturmangfoldloven

Etter lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 7 skal prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Disse rettsprinsippene omfatter en vurdering med tanke på kunnskapsgrunnlaget, «føre-var-prinsippet», samlet belastning, miljøforsvarlige teknikker og at kostnad bæres av den ansvarlige.

Tillatelsen gjelder en eksisterende tettbebyggelse og et eksisterende anlegg. Konsekvensene av utslippet ble vurdert ved bygging av avløpsanlegget. Utslippets påvirkning på vannkvaliteten i grunnvannet har vært overvåket av kommunen i mange år, og sekundærresipient Rauma blir

undersøkt både gjennom kommunal prøvetaking og gjennom vassdragsovervåking iverksatt av vannregionmyndigheten. Statsforvalteren mener derfor at det ikke er nødvendig å innhente ny kunnskap om utslippets påvirkning på naturmiljøet utover dette.

Statsforvalteren mener at kunnskapsgrunnlaget for å vurdere tiltaket etter prinsippene i naturmangfoldloven er tilstrekkelig (jf. § 8), og føre-var-prinsippet (§ 9) kommer derfor ikke til anvendelse. Prinsippene i naturmangfoldloven § 10-12 (økosystemtilnærming og samlet belastning, kostnader for å begrense skader på naturmangfoldet skal bæres av tiltakshaver, og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder) ligger til grunn sammen med andre vurderinger for at Statsforvalteren stiller strenge krav til utslippet.

Konklusjon

Med hjemmel i forurensningsloven § 18 tredje avsnitt vedtar Statsforvalteren i Innlandet med dette ny tillatelse etter forurensningsloven for utslipp av avløpsvann og overvann fra Bjorli tettbebyggelse. Tillatelsen stiller tydeligere krav enn tidligere til kommunens internkontroll og avløpsarbeid. Vi presiserer at selv om tillatelsen innebærer en vesentlig økt utslippsramme for tettbebyggelsen, kan ikke tilførslene til eksisterende infiltrasjonsanlegg økes før infiltrasjonskapasiteten er utvidet. Det er også en forutsetning at det etableres en innløpsrist for fjerning av avløpsløp og et hensiktsmessig prøvetakingspunkt for uttak av representative innløpsprøver, før det tillates økte påslipp til renseanlegget. Maksimal ramme med infiltrasjon som primærrensetrinn, er 5000 BOF pe.

Fra og med 01.01.2029 forutsettes det at det nye kjemisk biologiske renseanlegget er etablert og satt i drift. Maksimal ramme på 9 900 BOF pe gjelder kun etter at det kjemisk biologiske renseanlegget er etablert.

Vedtak om gebyr

Gebyr fastsettes og kreves inn i henhold til forurensningsforskriftens kapittel 39 om innkreving av gebyr til statskassen for forurensningsmyndighetens sitt arbeid med tillatelser og kontroll. Ved fastsettelse av gebyrsats skal forventet ressursbruk legges til grunn.

Statsforvalteren vedtar gebyrsats 4 og kr 137 000,- for arbeidet med denne tillatelsen. Hjemmel for vedtak om sats er forurensningsforskriften § 39-4 (*Gebyr for arbeid med fastsettelse av nye og endring av tillatelser*).

Klagerett

Vedtak om tillatelse og vedtak om gebyr kan påklages av parter i saken og andre med rettslig klageinteresse jf. forvaltningsloven § 28. Klagefrist er 3 uker fra orientering om vedtak er mottatt. En eventuell klage bør være skriftlig og begrunnet. Klagen skal adresseres til Miljødirektoratet, men sendes via Statsforvalteren i Innlandet. Statsforvalteren vil vurdere endring av vedtaket eller sende saken videre til Miljødirektoratet for endelig vedtak. Gebyret som er fastsatt ovenfor skal likevel betales inn. Dersom Miljødirektoratet tar en klage på gebyr til følge vil for mye innbetalt beløp bli refundert.

Med hilsen

Tore Pedersen (e.f.)
avdelingsdirektør

Linn Christin Myhrer Rueslåtten
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Karl Øygarden
Lesja kommune
Møre og Romsdal fylkeskommune
Rauma kommune
Statsforvaltaren i Møre og Romsdal
Romsdal vannområde v/Arne Håkon Sandnes

Romsdalsvegen 4937	2668	Lesjaskog
Postboks 53	2671	LESJA
Postboks 2500	6404	MOLDE
Vollan 8A	6300	ÅNDALSNES
Postboks 2520	6404	MOLDE

Tillatelse etter forurensningsloven for Lesja kommune til utslipp av kommunalt avløpsvann og overvann fra Bjorli tettbebyggelse

Tillatelsen er gitt i medhold av lov om vern mot forurensninger og om avfall av 13. mars 1981 nr. 6, § 11 jfr. § 16 og endret i medhold av § 18, samt forskrift av 1. juni 2004 nr. 931 om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften) § 14-4 og forskrift om rammer for vannforvaltningen.

Tillatelsen er gitt på grunnlag av opplysninger fra Lesja kommune i søknad 19.12.2024, opplysninger fremkommet under behandlingen av søknaden, samt virksomhetens års- og egenkontrollrapporter. Denne tillatelsen erstatter utslippstillatelsen for Bjorli tettbebyggelse (2007.0179.T).

Tettbebyggelses id	05-038-Bjorli
Kommune	Lesja
Adresse	Jakup B. Klukstadsveg 32
Postnr.	2665
Poststed	Lesja
Org. nummer	964 949 204
NACE-kode og bransje	84.110 Generell offentlig administrasjon
Virksomhetens kategori	Avløpsnett og -rensing

Statsforvalterens referanser

Tillatelsesnummer	Arkivreferanse
2025.0571.T	2022/4542

Tillatelse gitt første gang: 27.04.1981	Tillatelse sist revidert i medhold av forurensningsloven § 18 tredje ledd: 04.07.2025	Tillatelse sist endret:
Tore Pedersen avdelingsdirektør	Linn C. Myhrer Rueslåtten seniorrådgiver	

Tillatelsen er godkjent elektronisk og har derfor ingen underskrift

Endringslogg

Endringsnummer	Endringer av	Punkt og beskrivelse av endring

Innhold

1. Rammer for tillatelsen	13
1.1 Omfang	13
1.2 Oversikt over krav med frister	14
2. Generelle vilkår	15
2.1 Utslippsbegrensninger	15
2.2 Plikt til å overholde grenseverdier	15
2.3 Plikt til å redusere forurensning så langt som mulig	15
2.4 Plikt til forebyggende vedlikehold	15
2.5 Tiltakspunkt ved økt forurensningsfare	15
2.6 Plikt til internkontroll	15
2.6.1 Krav om miljørisikovurdering	16
2.7 Krav til kommunens planlegging av samlet avløpsvirksomhet	17
2.8 Plikt til å ha oversikt over og kunnskap om tilstand og påvirkning	17
2.9 Ombygging og overføring av avløpsvann til andre anlegg	17
3. Utslipp til vann	18
3.1 Krav til avløpsnett	18
3.1.1 Krav til oppsamling av kommunalt avløpsvann	18
3.1.2 Krav om tiltaksplan for fornyelse av avløpsnett m.v.	18
3.1.3 Krav til kontroll med overvann og annet fremmedvann	18
3.1.4 Krav til utslipp via overløp	19
3.1.5 Krav til virkningsgrad for avløpsnett	19
3.2 Krav til rensing av avløpsvann	20
3.2.1 Generelt	20
3.2.2 Rensekrav	20
3.2.3 Rensekrav og dokumentasjonskrav for Bjorli renseanlegg	20
3.2.4 Utslippspunkt for renseanlegg	22
3.2.5 Påslipp	22
4. Utslipp til luft	23
4.1 Generelt	23
4.2 Lukt	23
4.3 Utslipp av klimagasser	23
5. Avfall og avløpsslam	23

5.1 Generelle krav til avfall	23
5.2 Håndtering av avløpslam	24
6. Akutt forurensning - forebyggende tiltak, varsling og beredskap	24
6.1 Forebyggende tiltak	24
6.2 Beredskapsanalyse	24
6.3 Beredskapsplan	24
6.4 Beredskapsetablering	25
6.5 Øving av beredskap	25
6.6. Varsling av akutt forurensning	25
7. Resipientovervåking	25
7.1 Overvåking etter forurensningsforskriften	25
7.2 Overvåking etter vannforskriften	25
7.3 Rapportering av overvåkingsresultater	26
7.4 Registrering i vannmiljø	26
8. Energi	26
8.1 Energistyringssystem	26
8.2 Utnyttelse av overskuddsenergi	27
9. Substitusjon av kjemikalier og råstoffer	27
10. Tilsyn	27
11. Krav til rapportering	27
11.1 Årlig egenkontrollrapportering	27
11.2 Årlige vurderinger av driftsforhold	28

1. Rammer for tillatelsen

1.1 Omfang

Tillatelsen gjelder all transport, behandling og utslipp av avløpsvann, inkludert septikslam og forurenset overvann fra Bjorli tettbebyggelse på:

- Inntil **5000** BOF personekvivalenter (pe) i maksuke i en overgangsperiode basert på rensing via innløpsrist og infiltrasjon.
- Inntil **9 900 BOF** personekvivalenter (pe) i maksuke når det er etablert et kjemisk biologisk renseanlegg med etterrensing i infiltrasjonsanlegg.

Tettstedsspesifikk F_{max} -faktor for fastsettelse av maksukebelastningen i tråd med NS 9426 må utarbeides, jf. Tabell 1.

Tilførselene til eksisterende infiltrasjonsanlegg kan ikke økes før infiltrasjonskapasiteten er utvidet. Det er også en forutsetning at det etableres en innløpsrist for fjerning av avløpssjøppel og et hensiktsmessig prøvetakingspunkt for uttak av representative innløpsprøver, før det tillates økte påslipp til renseanlegget.

Alle tettbebyggelser som er tilknyttet samme renseanlegg, også tettbebyggelser i andre kommuner, regnes som én tettbebyggelse i henhold til forurensningsforskriften kapittel 11, § 11-3 bokstav k, andre ledd. De private renseanleggene på Åheim og Lesjaskogvatnet camping er/skal avvikles, og tilknyttes det kommunale ledningsnett til Bjorli renseanlegg.

Kommunen skal til enhver tid ha oppdatert dokumentasjon på tettbebyggelsens utbredelse (areal) og størrelse (pe beregnet BOF₅ etter NS 9426 eller annet). Ved utbygging av kommunens infrastruktur eller vesentlig utvidelse av virksomhet som medfører økte utslipp fra tettbebyggelsen, skal tettbebyggelsens geografiske utbredelse og utslippstørrelse oppdateres.

Kommunen plikter å sørge for at det er samsvar mellom rensekapasitet og størrelsen på potensielt utslipp (BOF₅ pe) av avløpsvann i maksuke fra tettbebyggelsen før slike endringer som nevnt over realiseres. Dersom størrelsen på det faktiske utslippet i BOF₅ pe overskrider rammene for pe i tillatelsen, er dette i strid med tillatelsen. Kommunen plikter derfor å varsle Statsforvalteren og redegjøre for om dette skyldes en enkeltstående hendelse eller en permanent endring. Ved langvarige overskridelser plikter kommunen å utarbeide en tiltaksplan for å redusere konsekvensene av dette på kort og lang sikt. Ved permanente utvidelser, må kommunen søke Statsforvalteren om en endring av tillatelsen.

Kravene i denne tillatelsen tar utgangspunkt i Lesja kommunes beregnede, potensielle utslipp etter NS 9426¹, og basert på kunnskap om antallet fastboende og ikke-bofaste personer, industri med

---

¹ Med kommunens beregnede potensielle utslipp, menes den maksimale, gjennomsnittlige ukesbelastning i BOF₅ (pe) til det avløpssystemet som reguleres i denne tillatelsen, og som oppstår i den uka i året med forventet høyest belastning. Beregningene skal være representative for situasjonen på søknadstidspunktet og 10 år fram i tid.

påslipp til avløpsnett og eventuelle andre kilder som vil påvirke mengden og sammensetningen av kommunalt avløpsvann som oppstår.

Denne tillatelsen omfatter renseanlegget for Bjorli tettbebyggelse, tilhørende ledningsnett og utslippspunktet slik de er nevnt i pkt. 3.2.5. Anlegg for behandling av avløpsslam som oppstår i renseanlegget reguleres i egen tillatelse for biologisk avfallsbehandling.

Kravene til overvåking i denne tillatelsen er tilpasset behovet for samordnet overvåking etter vannforskriften.

1.2 Oversikt over krav med frister

Tabell 1: Oversikt over krav med spesifikke frister satt i tillatelsen

Tiltak	Frist	Referanse
Utarbeide en tettstedsspesifikk Fmax-faktor for Bjorli tettbebyggelse	31.12.2026	1.1.
Oppdatere miljørisikovurderinger av det samlede avløpssystemet	Årlig	2.6.1
Oppdatere helhetlig handlingsplan for kommunens avløpssystem	Kontinuerlig	2.7
Utarbeide en tiltaksplan for å redusere tilførsler av overvann og annet fremmedvann til det kommunale avløpssystemet, samt vurdere behov for rensing av forurenset overvann	31.12.2026	3.1.3
Gjennomføre planlagte tiltak for å redusere utslipp fra overløp og innlekking av fremmedvann	Kontinuerlig	3.1.3
Sanere driftsoverløp tilknyttet fellesnett	Kontinuerlig	3.1.4
Dokumentere årlige utslippsmengder fra overløp	Årlig innen 1.3	3.1.4, 11.2
Innføre systematisk kartlegging av utlekking fra ledningsnett	31.12.2026	3.1.5
Gjennomføre planlagte tiltak for å redusere utlekking	Kontinuerlig	3.1.5
Dokumentere ledningsnettets virkningsgrad	31.12.2026, deretter hvert 2. år	3.1.5, 11.2
Sende inn forslag til måleprogram	31.12.2025	3.2.3
Sende inn forslag til overvåkingsprogram	31.12.2028, deretter hvert 3. år	7.1 og 7.2
Rapportere driftsdata og vurdering av driften som vedlegg til Altinn-skjema	Årlig innen 1.3.	7.3 og 11.2
Legge inn overvåkingsdata i Vann-nett	Innen 1.3 året etter at undersøkelser er utført	7.4
Etablere system for vurdering av energiforbruk	31.12.2029	8.1
Rapportere avløpsdata til forurensningsmyndighetene via Altinn	Årlig innen 1.3.	11.1

2. Generelle vilkår

2.1 Utslippsbegrensninger

De utslippskomponenter fra virksomheten som er antatt å ha størst miljømessig betydning for organisk belastning og eutrofisituasjonen i resipientene er uttrykkelig regulert gjennom spesifikke vilkår i denne tillatelsens pkt. 3 til 5. Utslipp som ikke er uttrykkelig regulert på denne måten, er også omfattet av tillatelsen så langt opplysninger om slike utslipp er fremkommet i forbindelse med saksbehandlingen eller må anses å ha vært kjent på annen måte da vedtaket ble truffet.

2.2 Plikt til å overholde grenseverdier

Alle grenseverdier skal overholdes innenfor de fastsatte midlingstider jf. vilkår 3.2.3 og innenfor de rammer som følger av forurensningsforskriftens § 14-13. Variasjoner i utslippene innenfor de fastsatte midlingstidene skal ikke avvike fra hva som følger av normal drift i en slik grad at de kan føre til økt skade eller ulempe for miljøet.

2.3 Plikt til å redusere forurensning så langt som mulig

All forurensning fra det totale avløpssystemet, herunder utslipp til luft og vann, samt støy og avfall er isolert sett uønsket. Selv om utslippene holdes innenfor fastsatte utslippsgrenser, plikter kommunen å redusere utslipp så langt det er mulig uten urimelige kostnader.

Det totale avløpssystemet skal drives, vedlikeholdes og fornyes i et langsiktig perspektiv, slik at forventet funksjon og ytelse opprettholdes og er stabil til tross for variasjoner i belastning og klimaforhold.

2.4 Plikt til forebyggende vedlikehold

For å holde de ordinære utslippene på et lavest mulig nivå og for å unngå utilsiktede utslipp, skal kommunen sørge for forebyggende vedlikehold av utstyr som kan ha utslippsmessig betydning. Systemer og rutiner for vedlikehold av slikt utstyr skal være dokumentert.

2.5 Tiltakspunkt ved økt forurensningsfare

Dersom det som følge av unormale driftsforhold eller av andre grunner oppstår fare for økt forurensning, plikter kommunen å iverksette de tiltak som er nødvendige for å eliminere eller redusere den økte forurensningsfaren.

Kommunen skal så snart som mulig informere Statsforvalteren i Innlandet om unormale forhold som har eller kan få forurensningsmessig betydning. Akutt forurensning skal i tillegg varsles, jf. krav fastsatt i kapittel 6 i denne tillatelsen.

2.6 Plikt til internkontroll

Kommunen plikter å etablere internkontroll for sin avløpsvirksomhet i henhold til gjeldende forskrift om dette². Internkontrollen skal sikre og dokumentere at virksomheten overholder krav i denne

---

² Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) av 06.12.1996, nr. 1127

tillatelsen, forurensningsloven, produktkontrollloven³ og relevante forskrifter til disse lovene, der særlig forurensningsforskriften kap. 11 og 14 legger rammer for kommunens avløpsvirksomhet. Kommunen plikter å holde internkontrollen oppdatert.

Kommunen plikter til enhver tid å ha oversikt over alle forhold som kan medføre forurensning og kunne redegjøre for risikoforhold. Punkt 2.6.1 beskriver konkrete krav til innholdet i en miljørisikovurdering, både med hensyn til *akutt* forurensning og risiko for annen ulovlig forurensning.

2.6.1 Krav om miljørisikovurdering

Kommunen skal ha en oppdatert skriftlig, klimatilpasset miljørisikovurdering av det totale avløpssystemet som denne tillatelsen omfatter. Dette innebærer en kritisk gjennomgang av forhold knyttet til avløpssystemet som kan forårsake utilsiktede forurensningsutslipp/farer for forurensning. Både konsekvensreducerende og sannsynlighetsreducerende tiltak skal vurderes.

Denne miljørisikovurderingen skal som et minimum legge vekt på:

- Påslipp etter kapittel 15 og 15 A
- Påslipp fra industri
- Kritiske punkter på ledningsanlegg
- Kritiske punkter på renseanlegg
- Utslipp til sårbar resipient
- Utslipp av farlige stoffer
- Områder med mulige brukerkonflikter
- Hvordan det totale avløpssystemet blir påvirket av klimaendringer
- Angi risiko og risikoreducerende tiltak i prioritert rekkefølge
- Vannforskriftens §§ 4 og 6 og mål om god kjemisk og økologisk tilstand i vannforekomstene

På grunnlag av utførte risikoanalyser og fastsatte akseptable risikonivåer for skadelige hendelser som følge av utslipp, må det planlegges og gjennomføres tiltak for å overholde akseptabelt risikonivå. Hvert tiltak skal være knyttet til en ansvarlig person/stilling, og tiltaket skal ha en frist for gjennomføring.

Miljørisikovurderingen og tilhørende tiltaksplaner skal evalueres minst 1 gang per år og skal oppdateres etter hvert som tiltak er gjennomført og kunnskapsgrunnlaget endrer seg. Evalueringen skal dokumenteres skriftlig. Det skal foreligge en skriftlig rutine for gjennomføring av miljørisikovurderinger, herunder kriterier for oppdatering.

Miljørisikovurderingen skal være en viktig del av grunnlaget for den overordnede avløpsplanen og beredskapsplanen (se punkt 2.7 og punkt 6.3).

---

³ L11.06.1976 nr. 79 Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven)

2.7 Krav til kommunens planlegging av samlet avløpsvirksomhet

Kommunen skal sørge for å identifisere behovet for vedlikehold, fornyelse og utbygging av ledningsnett, pumpestasjoner og renseanlegg for kommunalt avløpsvann og overvann både på kort og lang sikt. Kommunen plikter videre å sette av tilstrekkelig med ressurser, både økonomiske og personressurser, slik at identifiserte behov for tiltak og øvrige krav i denne tillatelsen kan gjennomføres planmessig og over tid. Hvordan kommunen skal løse dette i praksis innenfor fastsatte frister, skal dokumenteres gjennom en helhetlig handlingsplan for avløpsområdet (Temaplan avløp, Hovedplan avløp e.l.).

Gjennom handlingsplanen skal kommunen se tiltak, mål og prioriteringer i sammenheng med øvrig planlegging i kommunen. Planen skal resultere i utarbeidelse av konkrete tiltaksplaner, som igjen skal avspeiles i en plan for årlig gjennomføring av tiltak. Det skal tydelig framgå av planen hvilke tiltak som skal gjennomføres innenfor gjeldende og kommende økonomiplanperiode.

Kommunen skal på bakgrunn av en årlig vurdering av hvordan kravene i denne tillatelsen og forurensningsforskriften kap. 14 er fulgt opp, vurdere behov for nye tiltak og endringer i prioriteringene.

Som en del av den årlige vurderingen, skal kommunen vurdere om etablert behandlingsskapasitet for kommunalt avløpsvann står i forhold til beregnet potensielt utslipp fra tettbebyggelsen og med vedtatte planer om utbygging. Dette for å sikre at behovet for økt oppsamlings- og behandlingsskapasitet for avløpsvann er tilpasset kommunens planer for ny utbygging av bolig- eller hytteområder eller aktuell næringsvirksomhet⁴. Dersom vurderingen viser at behandlingsskapasiteten ikke er tilstrekkelig, skal kommunen presentere en konkret plan for å øke behandlingsskapasiteten og sikre fremtidig finansiering innen utbyggingen gjennomføres.

En skriftlig oppsummering av denne årlige vurderingen skal vedlegges kommunens egenkontrollrapportering til Miljødirektoratet, jf. vilkår 11.2.

2.8 Plikt til å ha oversikt over og kunnskap om tilstand og påvirkning.

Kommunen skal ha kjennskap til og kunne dokumentere skriftlig i hvilken grad renseanlegg, avløpsnett og forurenset overvann påvirker eller kan påvirke sårbare naturtyper eller områder som brukes av sårbare arter.

Det må utvises særlig aktsomhet ved planlegging av nye ledningstraseer og ved graving eller andre aktiviteter som kan påvirke naturmangfoldet. Kommunen må gjøre seg kjent med aktuelle bestemmelser som kan gjelde for slik aktivitet

2.9 Ombygging og overføring av avløpsvann til andre anlegg

Om renseanlegget planlegges lagt ned eller stanset for en periode grunnet ombygging eller utbedring, skal kommunen gjøre det som til enhver tid er nødvendig for å motvirke fare for

---

⁴ Med aktuell næringsvirksomhet menes næringsvirksomhet som vil innebære økt belastning av kommunens oppsamlings- og behandlingsskapasitet for avløpsvann, som påslipp fra hotellvirksomhet og næringsmiddelindustri.

forurensning. Aktiviteter som kan medføre fare for økt forurensning kan ikke startes før Statsforvalteren i Innlandet har gitt midlertidig unntak fra gjeldende rensekrav. Søknader om unntak fra gjeldende rensekrav må derfor sendes Statsforvalteren i Innlandet i god tid.

3. Utslipp til vann

3.1 Krav til avløpsnett

3.1.1 Krav til oppsamling av kommunalt avløpsvann

Avløpsvannet fra nye bygninger skal knyttes til offentlig avløpsnett, jf. § 27-2 i plan- og bygningsloven.

Kommunen skal utarbeide planer for trinnvis økt tilknytning for eksisterende bygninger der tilknytningsgraden er lavere enn 98 %. Planene skal inngå i kommunens helhetlige handlingsplan for avløpsområdet.⁵

Kommunen skal til enhver tid ha oversikt over utbygginger og tilkoblinger som medfører endring av tettbebyggelsens samlede utbredelse og størrelse (pe).

Kommunen må holde seg oppdatert på ny avløpsteknologi og ta i bruk beste tilgjengelige teknikker for å begrense utslipp.

3.1.2 Krav om tiltaksplan for fornyelse av avløpsnett mv.

Kommunen skal utarbeide en tiltaksplan for fornyelse av avløpsnett med kummer, pumpestasjoner mv. Tiltaksplanen skal vise det årlige, gjennomsnittlige behovet for fornyelse av spillvannsførende ledningsnett, og hvilke kriterier som er lagt til grunn for fornyelse. Fornyelsesprogrammet skal være sammenhengende og skal minst omfatte de neste 5 årene.

Kommunens ledningsdatabase skal oppdateres kontinuerlig etter hvert som ledningsnett fornyes.

3.1.3 Krav til kontroll med overvann og annet fremmedvann

Kommunen skal innen 31.12.2026 ha laget en tiltaksplan for å redusere andelen fremmedvann som tilføres det kommunale ledningsnett. Planen skal legge opp til en trinnvis separering av avløpsnett for overvann og sanitært avløpsvann der dette er relevant.

Gjennomføringen av tiltak for å redusere tilførsler av overvann og annet fremmedvann til avløpsnett må ses på som første trinn i tiltak for å bedre renseløsningen for avløpsvann.

I områder hvor det separate overvannsnett mottar forurenset overvann, skal behovet for rensing vurderes og dokumenteres som en del av nevnte plan.

Utslipp av sanitært avløpsvann via overvannsnett er ikke tillatt.

---

⁵ Basert på nasjonale mål for vann og helse, som sier minst 98 % tilknytningsgrad pr. rensedistrikt.

3.1.4 Krav til utslipp via overløp

Kommunen skal ha oversikt over alle utslipp av urensset avløpsvann via overløp direkte til resipient.

Utslipp av urensset avløpsvann er uønsket, og innen 2032 skal den samlede mengden utslipp via overløp gjennom året ikke være over 2 % av tilført avløpsvann.

Utslipp via overløp skal ikke føre til forsøpling.

Kommunen skal som del av den helhetlige handlingsplanen for avløpsområdet, inkludere en tiltaksplan for å redusere driftsoverløp og vurdere muligheter for å etablere fordrøyningsbasseng eller andre avbøtende tiltak, jf. pkt. 2.7. Det skal særlig tas hensyn til behovet for å redusere utslipp til sårbare resipienter og resipienter brukt til bading m.m. hvor utslippene kan representere en miljø- eller helsefare.

Driftstid for alle overløp skal registreres og utslippsmengde skal beregnes. Dette skal inngå i årsrapporteringen til Miljødirektoratet jf. vilkår 11.2.

Alle utslipp via nødoverløp skal registreres særskilt og håndteres som en avvikssituasjon. Både driftstid og utslippsmengde skal kunne beregnes.

Kommunen skal ha et overvåkings- og beredskapssystem som sikrer at nødoverløp straks oppdages og utbedres innen 24 timer. Rutiner for dette skal framgå av kommunens internkontrollrutiner og beredskapstiltak.

Planlagt stans i pumpestasjoner skal i utgangspunktet ikke gi overløpsdrift. I de tilfeller dette likevel kan bli nødvendig og føre til brukerkonflikter, skal Statsforvalteren i Innlandet varsles på forhånd.

Det er ikke tillatt å etablere driftsoverløp på spillvannsførende ledning. Som en del av kommunens arbeid med sanering og separering av fellessystemet skal driftsoverløp tilknyttet fellessystemet fjernes.

3.1.5 Krav til virkningsgrad for avløpsnett

Kommunen skal kontinuerlig gjennomføre planlagte tiltak for å redusere lekkasjer av urensset avløpsvann fra ledningsnett.

Virkningsgraden til avløpsnett, det vil si hvor stor andel av forurensningsmengden som kommer fram til renseanlegget, skal dokumenteres hvert andre år. Dette skal gjøres ved at de ulike kildene til tap beregnes eller vurderes kvalitativt.

Dokumentasjonen skal første gang oversendes Statsforvalteren i Innlandet innen 1. mars 2026, i forbindelse med årsrapporteringen for 2025.

Utslipp på grunn av feil ved ledningsnett, stans i pumpestasjoner og liknende skal ikke redusere virkningsgraden i avløpsnett med mer enn 5 % fram til 31. desember 2026 og deretter maksimalt 3 % over året.

3.2 Krav til rensing av avløpsvann

3.2.1 Generelt

Alt avløpsvann som er medregnet i tettbebyggelsens utslippstørrelse, skal behandles slik at samme minimumskrav til rensing oppfylles, uavhengig av renseanleggenes dimensjonerende kapasitet og teknologi. Dette gjelder også for private avløpsanlegg over 50 pe som ikke er tilknyttet kommunalt avløpsnett. Kontrollkravene skal imidlertid være tilpasset det enkelte anlegg.

I tillegg kan det enkelte renseanlegg ha tilleggskrav eller skjerpende krav satt av hensyn til resipienten og bruken av denne, jf. vilkår 3.2.3.

3.2.2 Rensekrav

Alle eksisterende avløpsanlegg i Bjorli tettbebyggelse skal minst oppfylle kravene til sekundærrensing jf. § 14-2 b) i forurensningsforskriften. I tillegg skal anleggene oppfylle krav til minst 90 % fosforfjerning.

I overgangsperioden frem til 31.12.2028 kan avløp fra inntil 5000 BOF pe renses ved hjelp av infiltrasjon i stedeagne masser. Dette forutsetter at det etableres en innløpsrist i forkant av infiltrasjonsanlegget, samt at det etableres et hensiktsmessig prøvetakingspunkt på innløpet.

Senest innen 01.01.2029 skal alt avløp renses i et kjemisk biologisk renseanlegg med etterrensing i infiltrasjonsanlegg.

Avløpsanlegg som tidligere har vært regulert etter kap. 13 i forurensningsforskriften, skal oppfylle de samme kravene til sekundærrensing og fosforfjerning senest innen 01.06.2032.

3.2.3 Rensekrav og dokumentasjonskrav for Bjorli renseanlegg

Generelt om dokumentasjonskrav

Utslppsparametere og tilhørende grenseverdier, samt minimum antall prøver og midlingstid, er gitt i tabellen under. Avlastning fra overløp på renseanlegget er inkludert i rensekravene. Prøver av KOF_{Cr} og BOF_5 må etterkomme både krav til konsentrasjon og renseseffekt. Prøvetakingen skal være akkreditert, jf. forurensningsforskrifta § 14-11.

I overgangsfasen frem til 31.12.2028, med rensing av avløpsvann i infiltrasjonsanlegg, skal innløpet dokumenteres gjennom representative prøver fra nytt prøvetakingspunkt etter rist. Utløpet skal dokumenteres gjennom representativ prøvetaking i etablerte grunnvannsbrønner.

Når det er etablert et kjemisk biologisk renseanlegg i forkant av infiltrasjonsanlegget, er det utslippet fra dette anlegget som skal dokumenteres. Alle rensekrav skal overholdes før avløpsvannet føres til infiltrasjon.

Krav om måleprogram

Som et ledd i driftskontrollen til avløpsanlegget, skal det fastsettes et måleprogram med analyser og målinger av relevante drifts- og utslippsparametere tilpasset det enkelte anleggs størrelse, herunder utslipp til vann, grunn og luft. Måleprogrammet skal være en del av kommunens internkontroll og holdes oppdatert.

Måleprogrammet skal beskrive de forskjellige trinnene i målingene og begrunne valgte prøvetakingspunkter og prøvetakingsmetodikk (metoder og frekvens). Antall prøvetakingspunkter må være tilstrekkelig for å sikre representativ prøvetaking av rensed avløpsvann, disse vurderingen skal inkluderes i måleprogrammet.

Prøvetidspunktene skal velges slik at resultatene blir mest mulig representative for variasjoner i utslippene gjennom hele året ved normale driftsforhold. Måleprogrammene skal omfatte antatt maksuke for belastning for anlegget og perioder med overløp. Minimum antall akkrediterte prøver skal være 12 prøver per år frem til 31.12.2028, deretter 24 prøver per år, men antallet skal økes der dette er nødvendig for å ivareta kravet til representativitet. Dersom en prøve må utgå pga. unormale driftsforhold, skal dette kompenseres med at det tas en ny prøve på et senere tidspunkt.

Prøvene skal analyseres jf. krav i forurensningsforskriften § 14-12. Analysene skal utføres av laboratorier som er akkreditert for de aktuelle analysene etter NS-EN ISO/IEC 17025. Norske standarder skal benyttes så langt det er mulig. Dersom dette ikke finnes, kan internasjonal standard eller annen metode benyttes så lenge metoden gir representative tall for virksomhetens faktiske utslipp.

Dersom kommunen ønsker å analysere på andre parametere enn BOF_5 , og KOF_{Cr} , må dette avklares med Statsforvalteren i forkant. Erstatningen forutsetter at det er påvist en høy statistisk korrelasjon mellom ønsket parameter og parameteren utslippskontrollen ønskes basert på.

Tabell 2. Bjorli renseanlegg. Utslippsparameter, krav til renseeffekt og metode

Utslippsparameter	Krav	Antall prøver
Total fosfor (tot-P)	Årlig gjennomsnitt: Minst 90 % reduksjon av fosfor.	12 døgnblandprøver per år frem til 31.12.2028. 24 døgnblandprøver per år fra 01.01.2029.

Biologisk oksygenforbruk (BOF ₅)	Enkeltprøver: Minimum 70 % reduksjon av BOF ₅ . eller ikke overskride 25 mg O ₂ /l. Ingen enkeltprøver skal overskride 50 mg O ₂ /l.	12 døgnblandprøver per år frem til 31.12.2028. 10 av 12 prøver må overholde renskravene. --- 24 døgnblandprøver per år fra 01.01.2029. 21 av 24 prøver må overholde renskravene.
Kjemisk oksygenforbruk (KOF _{CR})	Enkeltprøver: Minimum 75 % reduksjon av KOF _{CR} . eller ikke overskride 125 mg O ₂ /l. Ingen enkeltprøver skal overskride 250 mg O ₂ /l.	12 døgnblandprøver per år frem til 31.12.2028. 10 av 12 prøver må overholde renskravene. --- 24 døgnblandprøver per år fra 01.01.2029. 21 av 24 prøver må overholde renskravene.

3.2.4 Utslippspunkt for renseanlegg

Primærresipient for rensed avløpsvann er grunnvann (Vannforekomst id 103-9-G). Utslipet er diffust via grunn.

Tabell 3: Utslippspunkt Bjorli renseanlegg

Utslippspunktets navn	Koordinater X (UTM sone 32)	Koordinater Y (UTM sone 32)	Navn på primærresipient	Navn på sekundærresipient
Bjorli renseanlegg	460837	6900123	Vannforekomst id 103-9-G	Rauma, id 103-93-R

3.2.5 Påslipp

Påslipp til kommunalt ledningsnett skal ikke redusere muligheten for å overholde utslipps- og renskrav satt i denne tillatelsen eller forurensningsforskriften eller redusere muligheten for å utnytte avløpsslammet iht. krav i Forskrift om gjødselvarer mv. av organisk opphav.

Kommunen skal ha oversikt over virksomheter som kan utgjøre en risiko for det kommunale avløpssystemet jfr. forurensningsforskriftens § 15A-4, og følge opp disse gjennom påleggskrav og tiltak.

4. Utslipp til luft

4.1 Generelt

Lukt skal være en driftsparameter for det totale avløpssystemet samlede virksomhet. Dette for å sikre at lukt fra pumpestasjoner, overløp, kummer og eventuelle lufteinnetninger ikke er til vesentlig sjenanse for naboer og brukere av nærområdet.

Kommunen skal ha oversikt over kilder og vurdere behovet for tiltak og eventuelt effekten av gjennomførte luktreducerende tiltak.

Før bygging av nye anlegg, komponenter (pumpestasjoner, kummer og utearealer og ledninger) må kommunen vurdere mulige kilder til lukt og om nærhet til bebyggelse ferdsel eller terrengforhold kan skape luktkonflikter.

Kommunen skal ha et system for registrering og oppfølging av eventuelle klager og avvik på lukt. Systemet skal være en del av internkontrollen.

4.2 Lukt

Utslipp av avgasser skal håndteres slik at luktulempe forebygges effektivt.

Beregnet luktinnhold fra slike kilder ved omkringliggende boliger, sykehus, pleieinstitusjoner, fritidsboliger, utdanningsinstitusjoner og barnehager mv. skal ikke overstige 2 ouE/m^3 som maksimal månedlig 99 prosent timefraktal.

4.3 Utslipp av klimagasser

Utslipp av klimagasser fra drift av det totale avløpssystemet skal holdes på et så lavt nivå som mulig.

5. Avfall og avløpsslam

5.1 Generelle krav til avfall

Virksomheten plikter så langt det er mulig å unngå at det dannes avfall som følge av virksomheten. Særlig skal innholdet av skadelige stoffer i avfallet søkes begrenset mest mulig.

Kommunen plikter å sørge for at all håndtering av avfall, inkludert farlig avfall, skjer i overensstemmelse med gjeldende regler for dette fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven, herunder avfallsforskriften⁶.

Avfall, inkludert avløpsslam, som oppstår i virksomheten, skal leveres til lovlig avfallsmottak. Ved evt. bruk av biofilmbærere må det sikres at plastmedium ikke blir spredd til miljøet.

---

⁶ Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften) av 01.06.2004, nr. 930

5.2 Håndtering av avløpsslam

Med avløpsslam menes den faste fraksjonen som felles ut ved renseprosesser i renseanlegg, og hvor ristgods er fjernet i forkant. Septikslam er kun inkludert dersom dette slammene er levert til renseanlegg i forkant av renseprosessene. Septikslam skal ikke leveres direkte til infiltrasjonslagunene.

Kommunen skal ha oversikt over hvilke mengder råslam som oppstår i renseanlegget og videre håndtering. Dette skal inngå i egenkontrollrapporteringen for renseanlegg, se pkt. 11.1.

Ved prøvetaking av slammene skal anerkjente metoder for å oppnå representative prøver benyttes.

Statsforvalteren kan pålegge kommunen å delta i kartlegging for å dokumentere nivåer av miljøgifter i slam.

6. Akutt forurensning - forebyggende tiltak, varsling og beredskap

6.1 Forebyggende tiltak

Dersom det som følge av unormale driftsforhold eller av andre grunner oppstår fare for økt forurensning, plikter kommunen å iverksette de tiltak som er nødvendige for å eliminere eller redusere den økte forurensningsfaren.

Kommunen plikter i tillegg å ha en plan for en trinnvis og systematisk gjennomføring av risikoreduserende tiltak avdekket i miljørisikovurderingen jf. vilkår 2.6.1.

6.2 Beredskapsanalyse

Med grunnlag i miljørisikovurderingen skal kommunen utarbeide en beredskapsanalyse for den eventuelle restrisiko som gjenstår etter at forebyggende tiltak er iverksatt. For hver av hendelsene som er identifisert i miljørisikoanalysen skal kommunen utarbeide og begrunne

- organisering av beredskapen
- nødvendig beredskapsutstyr
- nødvendig mannskap
- responstid

Beredskapen skal stå i et rimelig forhold til risiko for akutt forurensning.

6.3 Beredskapsplan

Miljørisikovurdering, beredskapsanalyse, forebyggende tiltak og beredskapsetablering skal dokumenteres i en beredskapsplan som er en del av kommunens internkontrolldokumentasjon.

Beredskapsplanen skal som et minimum beskrive den etablerte beredskapens organisering, bemanning, innsatsutstyr og personlig utstyr og angi innsatsplaner for dimensjonerende scenarier.

Beredskapsplanen skal holdes oppdatert og kunne fremvises ved behov.

6.4 Beredskapsetablering

Basert på beredskapsplanen skal det etableres en beredskapsorganisasjon med mannskap og nødvendig utstyr. Kompetanse, opplæring og organisering skal være dimensjonert for de potensielle hendelsene som er vurdert å utgjøre størst miljørisiko.

6.5 Øving av beredskap

Det skal utarbeides en plan for å øve på beredskapen, og det skal gjennomføres øvelse minst en gang pr. år. Det skal utarbeides klare mål for øvelsen, inkludert mål for responstid. Øvelsen skal dokumenteres i rapporter, med eventuelle anbefalinger om forbedringer. Hvordan eventuelle anbefalinger om forbedringer er fulgt opp, skal være dokumentert i internkontrollen.

6.6. Varsling av akutt forurensning

Akutt forurensning eller fare for akutt forurensning skal varsles i henhold til gjeldende forskrift⁷. Internkontrollen skal beskrive kartlegging og vurdering av risiko for akutt forurensning og annen uønsket påvirkning av ytre miljø. Kommunen skal så snart som mulig informere Statsforvalteren i Innlandet om:

- Akutt forurensning på grunn av driftsstans som skyldes uhell eller langvarig strømbrytning
- Unormale forhold som har eller kan få forurensningsmessig betydning
- Utslippskonsentrasjon på mer enn det dobbelte av gjeldende krav for en prøve der prøvetaking og analyse er utført jf. forurensningsforskriften §§ 14-11 og 14-12 og 14-14

7. Resipientovervåking

7.1 Overvåking etter forurensningsforskriften

Kommunen skal sørge for overvåking av mulige miljøeffekter av utslipp fra renseanlegg og overløp til berørte vannforekomster i henhold til et overvåkingprogram. Overvåkingen skal være risikobasert.

Overvåkingprogrammet skal forelegges Statsforvalteren for eventuelle merknader innen 31.12.2028. Overvåkingen skal, så langt det er mulig, samordnes med overvåkingen etter vannforskriften.

Dersom utslipp eller tilstanden i vannforekomsten endres, kan Statsforvalteren pålegge en utvidelse av overvåkingprogrammet mht. målepunkter, elementer og frekvens. Statsforvalteren kan også pålegge strengere rensekrav.

7.2 Overvåking etter vannforskriften

Kommunen skal overvåke hvordan utslipp fra virksomheten påvirker tilstanden i vannforekomsten og bekrefte om utslippene medfører forringelse eller at miljømål ikke nås, jf. vannforskriften §§ 4, 6 og 18. Overvåkingen skal gjennomføres i tråd med bestemmelsene i vannforskriften for

---

⁷ Forskrift om varsling av akutt forurensning eller fare for akutt forurensning av 09.07.1992, nr. 1269

tiltaksorientert overvåking § 18 og vedlegg V punkt 1.3 og 2.3, samt vurderes etter klassifiseringssystemet for miljøtilstand i vann⁸. Overvåkningsprogrammet skal inkludere både primær og sekundærresipient.

Primærresipient skal overvåkes iht. §§ 6 og 18 i vannforskriften med tanke på kjemisk tilstand. I tillegg til overvåkingsparameterne nevnt i vannforskriftens vedlegg V, § 2.4.2, skal også utslippsparameterne i tabell 2 inkluderes. Det anses ikke nødvendig å overvåke kvantitativ tilstand, da virksamheten ikke innebærer uttak av grunnvann. Overvåkingen må utformes på en slik måte at man kan dokumentere utslippetets påvirkning på grunnvannet, og at man også fanger opp naturlige variasjoner i grunnvannets kvalitet gjennom året.

Dersom utslipp eller tilstanden i vannforekomsten endres, kan Statsforvalteren i Innlandet pålegge en utvidelse av overvåkningsprogrammet mht. målepunkter, elementer og frekvens.

7.3 Rapportering av overvåkingsresultater

Resultater fra overvåkingen etter forurensningsforskriften jf. vilkår 7.1, skal drøftes og konklusjoner om registreringer av resipienten som følsom, normal eller mindre følsom presenteres for forurensningsmyndighetene som en del av påfølgende kalenderårs egenkontrollrapportering jf. punkt 11.2.

Resultatene fra resipientundersøkelser etter vannforskriften jf. 7.2 skal sendes Statsforvalteren i Innlandet innen 1. mars året etter at undersøkelsen er gjennomført. Resultatene skal vurderes etter det til enhver tid gjeldende klassifiseringssystem for vann, gitt i vannforskriften og veiledningsmaterieil til forskriften. Gjeldende veileder per 7.2.2022 er «Klassifisering av miljøtilstand i vann (02:2018)».

7.4 Registrering i vannmiljø

Alle overvåkingsdata skal registreres i databasen Vannmiljø (<http://vannmiljo.miljodirektoratet.no/>) innen 1. mars året etter at undersøkelsene er gjennomført. Data rapporteres på Vannmiljø's importformat. Importmal og oversikt over hvilken informasjon som skal registreres i henhold til Vannmiljø's kodeverk finnes på <http://vannmiljokoder.miljodirektoratet.no>.

8. Energi

8.1 Energistyringssystem

Kommunen skal ha rutiner for regelmessig vurdering av tiltak som kan iverksettes for å oppnå en mest mulig energieffektiv drift av hele avløpsanlegget. Et energistyringssystem skal være etablert innen 31.12.2029 og inngå i internkontrollen.

---

⁸ Veileder 02:2018 Klassifisering av miljøtilstand i vann. Økologisk og kjemisk klassifiseringssystem for kystvann, grunnvann, innsjøer og elver.

8.2 Utnyttelse av overskuddsenergi

Kommunen skal i størst mulig grad utnytte overskuddsenergi internt og legge til rette for at overskuddsenergi skal kunne utnyttes eksternt, med mindre det kan godtgjøres at dette ikke er teknisk mulig, begrenses av gitte konsesjoner eller medfører urimelige kostnader.

9. Substitusjon av kjemikalier og råstoffer

Med kjemikalier menes her kjemiske stoffer og stoffblandinger som brukes, herunder fellingskjemikalier og hjelpekoagulanter, vaskemidler, hydraulikkvæsker, brannbekjempningsmidler m.m.

For kjemikalier som benyttes på en slik måte at det kan medføre fare for forurensning, skal kommunen dokumentere at den har gjennomført en risikovurdering av bruk og utslipp på bakgrunn av kjemikalienes egenskaper, mengder, utslippspunkt m.m., jf. også punkt 2.6 om internkontroll.

Kommunen eller den ansvarlige for driften av renseanlegget plikter å etablere et dokumentert system for substitusjon av kjemikalier. Det skal foretas en løpende vurdering av risiko for skadelige effekter på helse og miljø forårsaket av de kjemikalier som benyttes, og av om alternativer finnes. Der bedre alternativer finnes, plikter kommunen å benytte disse så langt dette kan skje uten urimelig kostnad eller ulempe.⁹

Stoffer alene, i stoffblandinger og/eller i produkter, skal ikke brukes uten at de er i overensstemmelse med kravene i REACH-regelverket¹⁰ og andre regelverk som gjelder for kjemikalier.

10. Tilsyn

Kommunen plikter jf. forurensningsloven § 50 å la representanter for Statsforvalteren i Innlandet føre tilsyn med anleggene.

11. Krav til rapportering

11.1 Årlig egenkontrollrapportering

Kommunen skal rapportere avløpsdata til Miljødirektoratet innen 1. mars hvert år. Rapporteringen skal skje slik Miljødirektoratet legger til rette for.

---

⁹ Jf. lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven) av 11.06.1976 nr. 79 § 3a om substitusjonsplikt

¹⁰ Forskrift om registrering, vurdering, godkjenning og begrensning av kjemikalier (REACH-forskriften) av 30.05.2008 nr. 516

11.2 Årlige vurderinger av driftsforhold

Kommunen skal årlig gi en skriftlig vurdering av driftsforholdene siste kalenderår for hhv. avløpsnett, renseanlegg, slamhåndtering og overvåking med vekt på overordnede, kvalitative vurderinger.

Data som rapporteres i egenkontrollrapporteringen eller til Vannmiljø er det ikke nødvendig å repetere i årsrapporten, ut over hva kommunen selv finner hensiktsmessig og naturlig for å underbygge konklusjoner.

Følgende tema skal inngå i vurderingene:

- Hvordan gjennomførte oppgraderinger siste kalenderår, og planlagte endringer av avløpsnettet, bidrar til å etterkomme kravene i tillatelsen og delmål i kommunens temaplan/hovedplan avløp med tilhørende handlingsplaner
- Hvordan avløpsnettet fungerer, inkl. virkningsgrad for nettet totalt, driftstid og mengder avlastet for overløp og beregning av innlekking og utlekking.
- Omfanget av tiltak for å redusere tilførsler av overvann, herunder forventet og registrert effekt av tiltakene, inkludert større separeringstiltak.
- Hvordan renseanleggene fungerer og årsaker til eventuelle overskridelser av tillatelse. Videre skal trender for rensing og driftsstabilitet beskrives.
- Evt. overskridelser av tillatelsen skal kommenteres særskilt ift. vilkår 3.2.2 og 3.2.3 med forslag til korrigerende tiltak.
- Resultater, trender og konklusjoner fra resipientovervåking jf. hensikt med overvåkingen beskrevet i vilkår pkt. 7.1 og 7.2.
- Resultater fra målinger av tungmetaller og organiske miljøgifter i innløp og rensset avløpsvann. Nytt/oppdatert måleprogram skal legges ved til orientering.
- Status for risikovurderinger og oppfølging

Årsrapportene skal lastes opp som vedlegg til egenkontrollrapporten til Miljødirektoratet for kommunens hovedledningsnett, inntil denne rapporteringen eventuelt integreres i egenkontrollrapporteringsskjemaene.

Oversikt over utvalgte, sentrale begreper benyttet i tillatelsen

Begrep	Forklaring
Tettbebyggelse	<p>Definert i forurensningsforskriften § 11-3 k) ut fra nærhet mellom husklynger bestående av minst 5 hus. Se fullstendig tekst i forskriften.</p> <p>I tillegg regnes tettbebyggelser som én tettbebyggelse dersom avløpsvann fra to eller flere tettbebyggelser samles opp og føres til ett felles renseanlegg eller utslippssted.</p> <p>Definisjonen gjelder alle typer hus, både bolighus, hytter/turistanlegg, næringsbygg, institusjoner, idrettsanlegg mv.</p>
Tettbebyggelsens utslippsstørrelse	<p>Den maksimale, gjennomsnittlige ukesbelastning i BOF₅ (pe) til tettbebyggelsens avløpsnett som oppstår i maksuke. Beregnes ut fra kunnskap om utslippskilder iht. NS 9426. (Kilde: Avløpsdirektivet)</p>
Maksuke	<p>Med maksuke menes største årlige BOF₅ (pe) – døgntilførsel beregnet som gjennomsnitt av sju påfølgende dager (Kilde: NS 9426 og EUs avløpsdirektiv).</p>
Kommunens beregnede potensielle utslipp av avløpsvann i maksuke	<p>Den beregnet, maksimale, gjennomsnittlige ukesbelastning i BOF₅ (pe) til det kommunale avløpssystemet som reguleres i denne tillatelsen, og som oppstår i den uka i året med forventet høyest belastning. Beregningene skal være representative for situasjonen på søknadstidspunktet og 10 år fram i tid, da tillatelsen uansett bør omgjøres senest etter 10 år (Kilde: Avløpsdirektivet).</p>
Avløpsslam	<p>Avløpsslam er det slammet som felles ut ved rensing i et konvensjonelt renseanlegg for avløpsvann, og hvor ristgods er fjernet i forkant. Septikslam inngår ikke i denne definisjonen av hygieniske grunner. I boka om VA-teknikk av Ødegaard, omtales septikslam som en form for avløpsvann.</p>
Råslam	<p>Med råslam menes ubehandlet avløpsslam, dvs. slam som ikke har gjennomgått noen form for behandling. Fortykning og avvanning av råslam er metoder for forbehandling som finner sted på renseanlegget for å redusere vanninnholdet i avløpsslammet før transport. Dette er aktiviteter som det er naturlig å se på som en del av driften av et renseanlegg for avløpsvann, og ikke som avfallsbehandling (Kilde: Miljødirektoratet).</p>

Septikslam	<p>Septikslam er en samlebetegnelse for det som oppstår ved tømning av slamavskillere, septiktanker og tette oppsamlingstanker o.l. og som kan ha et vanninnhold på 95-99 %. (Kilde Bjarne Paulsrud, Vann nr. 4/1982).</p> <p>Septikslam inngår ikke i definisjonen av avløpslam. I boka om VA-teknikk av Ødegaard, defineres septikslam som en form for avløpsvann.</p>
Overløp	<p>Arrangement for avledning eller måling av væskemengder. Utforming avhenger av funksjon og væskemengde. Overløp kan også anvendes om den vannmengde som avledes/måles. (Kilde: Vannordboken).</p> <p>Der begrepet 'overløp' er brukt i denne tillatelsen, menes både driftsoverløp og nødoverløp.</p> <p>Overløpets funksjon er at når den tilførte vannmengden overstiger kapasiteten nedstrøms, blir en del av vannmengden ført til en avlastningsledning (overløpsledning) som normalt fører overløpsvannet til nærmeste resipient (Kilde NV-rapport 222_2016).</p>
Driftsoverløp (også kalt regnvannsoverløp)	<p>Overløp som <u>er etablert</u> for å hindre overbelastning av avløpssystemet i perioder med så store nedbørmengder at avløpssystemets dimensjonerende kapasitet overskrides (Kilde: Boka om VA-teknikk av Ødegaard, Norsk Vann, 2012.).</p> <p>Mest relevant for fellesnett.</p>
Nødoverløp	<p>Overløp som skyldes <u>uforutsette</u> hendelser i alle deler av avløpssystemet og som brukes av sikkerhetsmessige grunner (Kilde: Boka om VA-teknikk av Ødegaard).</p>
Fremmedvann	<p>Med fremmedvann menes det vannvolumet som tilføres avløpssystemet i tillegg til nødvendig spillvann/sanitært avløpsvann og evt. industrielt avløpsvann tillatt gjennom påslipp. Det er vanligvis regnvann, smeltevann, grunnvann eller drikkevann. Betegnes også som infiltrasjons- og innlekkingsvann ifølge boka om VA-teknikk av Ødegaard.</p>
Virkningsgraden til avløpsnett	<p>Det vil si hvor stor andel av forurensningsmengden som kommer fram til renseanlegget.</p>
Indikatorparameter	<p>En indikatorparameter brukes for å dokumentere at prøven fra umettet sone eller overgangssonen bare inneholder rensset avløpsvann og ikke er fortynnet med grunnvann. Indikatorparameteren må være unik for</p>

	avløpsvannet og i svært liten grad bindes i filtermediet i infiltrasjonsanlegget.
Blandprøver	Er en prøve satt sammen av flere mindre vannmengde-proporsjonale delprøver tatt gjennom prøvetakingsperioden. Prøvetakingsperioden er enten ett døgn eller en uke.
Ukeblandprøver	Er blandprøver tatt over minst fem døgn innenfor en periode på maks syv påfølgende døgn.
Prøvetaking	Med prøvetaking menes uttak av en representativ prøve og all behandling av prøven til den er klar for analyse. Dette inkluderer transport og oppbevaring av prøven inntil prøven er overlevert til laboratoriet (Kilde: Kommentarene til forurensningsforskriften kap. 14).
Akkreditering	Med akkreditering menes en offisiell anerkjennelse av en organisasjons kompetanse og evne til å utføre angitte oppgaver i samsvar med gitte krav. I Norge er det Norsk Akkreditering som gir akkreditering (Kilde: Kommentarene til forurensningsforskriften kap. 14).
Substitusjon/ substitusjonsplikt	Substitusjon betyr erstatning. Substitusjonsplikten innebærer at den enkelte virksomhet må vurdere sin kjemikaliebruk og gå over til mindre skadelige alternativer der det kan skje uten urimelig kostnad eller ulempe. Alle virksomheter som yrkesmessig bruker produkter som inneholder helse- og miljøskadelige kjemikalier, skal vurdere substitusjon.